

דוקומנטים | לוחדים מסרטים תיעודיים

תיאור תכנית יישומית: פיתוח לחידה דרך סרט תיעודי

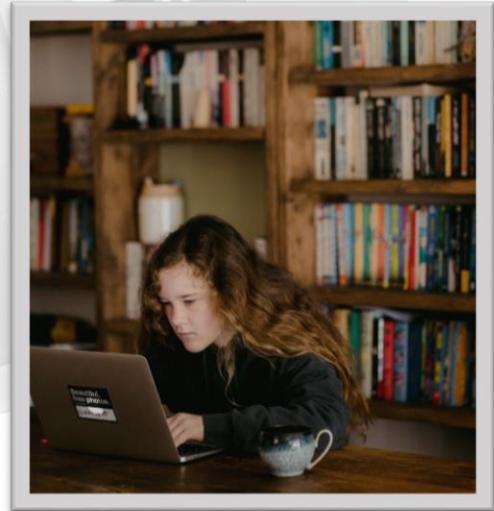
תכנית **דוקומנטים** מגישה למורים דרך לדון

בכיתה בסוגיות אקטואליות ולעודד את

התלמידים לגבש עמדה מנומקת

ומבוססת, תוך בחינה ביקורתית של

המידע המוצג בפניהם.

תיאור התוכנית

כל סרט תיעודי הוא פיסת מציאות העוסקת בסיפורים אנושיים ובתיאור המציאות בה אנו חיים. זהו כלי לבניית חבילה לסרט דוקומנטרי: הוראות הפעלה וטיפים, לשימוש בסרט דוקומנטרי כבסיס לשיח משמעותי עם התלמידים על נושאים שונים. חבילות הלמידה מבוססות הסרטים יאפשרו למורים שונים להעביר את היחידה בכיתתם.

#סרטים, #מדיה, #אקטואליה, #שיעור_חינוך, #חינוך_חברתי, #דרכי_הוראה_מגוונות

קהלי היעד

קהל יעד ישיר: המורים יפעילו את היוזמה בכיתותיהם, שייהנו מדרך נוספת לעורר למידה ושיח בכיתה.

קהל יעד קצה: תלמידים יחשפו לסרטים איכותיים, ויזכו ללמידה מעשירה של נושאים אקטואליים מעניינים.

זמן ביצוע

4 - 8 שעות אקדמיות

מטרת הפעילות

למידה דרך סרט תיעודי תאפשר לקיים בכיתה שיח מבוסס ידע וערכים על תכנים אקטואליים: התלמידים יוכלו להבין את מורכבות הנושא ואת הדילמה הערכית אשר מוצגת בו, הם יוכלו לגבש השקפה אישית המבוססת על ידע והבנת המציאות, ולהביע את דעתם בנושא, גם אם דעה זו לא תהא נחרצת.

תוכן עניינים

[לקראת הפעילות](#)

[מבנה מומלץ של חבילות למידה](#)

- [פעילות הכנה לפני הצפייה](#)

- [פעילות במהלך הצפייה](#)

- [פעילות אחרי צפייה](#)

[שאלות הרחבה](#)

[ציטוטי מפתח](#)

לקראת הפעילות

1. בחירת הסרט

- העוסק בסוגיה חברתית/סביבתית מעניינת הרלוונטית לחיינו כאזרחי המדינה או העולם.
- העוסק בנושא מתוכנית הלימודים או בנושא אקטואלי בו מעוניין המורה לעסוק בכיתה.
- המעלה דילמה ומעמת את הצופים עם מורכבות ועם התנגשות ערכים.
- יש לוודא שההקרנה עומדת בתנאי זכויות היוצרים של הסרט.

2. חלוקה לפרקים

בהתאם לאורך ואופי הסרט, מומלץ לשקול חלוקת הצפייה לפרקים. החלוקה תתבסס על חלוקה נושאית או על עצירה מתודית לצורך התמקדות בסצנה מסוימת או כל מוקד עניין - עלילתי או רעיוני. את החלוקה יש לתכנן מראש ועל פיה יש לבנות את חבילת הלמידה.

מבנה מומלץ של חבילת למידה

א. על הסרט

רקע על נושא הסרט ועל ערכו המוסף בהיבט החינוכי. מידע על הסרט: איפה הוקרן ומתי, זכיה בפרסים.

ב. על היוצרים

קווים לדמותם והחיבור שלהם לנושא.

ג. פעילות הכנה לפני צפייה – ידע, עמדות וסקרנות

א) ידע: לפני הצפייה עם התלמידים יש לוודא שהתלמידים מצוידים במושגים ובתופעות המשמעותיים להבנת הסוגייה והסרט. לעיתים הלמידה תהיה בינתחומית, ותכלול מושגים מתחומי ידע שונים ורחוקים שחשובים להבנת המציאות הכוללת.

דרכים אפשריות ללימוד מושגים:

חקר אישי בכיתה או כעבודת בית

חקר בקבוצות

הכנת מצגת שיתופית או דיבור מול מליאה

פעילות ג'י'קסו וכו'

שימוש בכלי הוראה מגוונים ככל האפשר ללימוד המושגים:

מפות

סרטונים

כתבות

ראיונות מחוץ לכיתה

טקסטים ממקורות שונים בספריה וברשת

ב) בירור עמדות - יאפשר לדעת מה הידע המוקדם שלהם לגבי הסוגייה, מה מקור הידע ומה עמדותיהם לגביה.

דרכים אפשריות לביצוע: שאלון/סקר בדפים או בכלים דיגיטליים, דיון בכיתה (כללי על הסוגייה ו/או אם ערכנו סקר נוכל לערוך דיון על תוצאותיו), שאלות פתוחות עליהן עונים התלמידים בכיתה או בבית. שאלות לדוגמא:

- מה דעתך בנושא? על איזה ידע דעתך מבוססת? אילו ערכים מבטאת דעתך?
- באיזה ערכים אני דוגל? האם הדעה שאני מבטא מתיישבת עם ערכים אלו?

ג) **יצירת סקרנות ועניין** - על מה הסרט? למה אנחנו עומדים לצפות בו? צפייה בכרזת הסרט ו/או בטריילר שלו.

- מה המסר שעובר דרך העיצוב - מה התחושות שהכרזה/הטריילר מבקשים לעורר? האם הם מצליחים?
- באיזה דימויים השתמשו - מה/מי עומד במרכז הכרזה? האם זהו צילום? או עיבוד מחשב?
- מה מבטא שם הסרט? אם השם מתורגם - האם נאמן למקור? אם לא, מדוע?
- האם הכרזה מעניינת? מסקרנת?

ד. פעילות במהלך הצפייה - שמטרתה להפוך את הצופים לאקטיביים
בקשו מהם לדוגמא:

- לרשום במהלך הצפייה מושגים שלא ברורים להם
- לרשום במהלך הצפייה שאלות שמתעוררות להם
- לרשום במהלך הצפייה 3 כותרות של נושאים שמתאימים לדעתכם לדיון בכיתה.

ה. פעילות אחרי צפייה - לעיבוד הנושא והעמקה
מיד בתום הצפייה:

- כתיבה חופשית של התלמידים על תחושותיהם ורשמיהם מיד בתום הצפייה.
- 'כרטיס יציאה': מיד בתום הצפייה ירשום כל תלמיד על כרטיס תובנה, תחושה, החלטה, או מסר שנחרט בו. את הכרטיסים נתלה במרוכז בכיתה.
- **דיון - שאלות לדיון :**
- איזה סצינה בלטה? עם איזו דמות הזדהית?
- האם הסרט עוסק בקונפליקט? אם קיימת התנגשות ערכים, אילו ערכים מתנגשים?
- איזה ידע חדש רכשת והאם הוא שינה את השקפתך/דעתך?

ניתן להרחיב את הלמידה למספר מפגשים על הנושא, דרך פעילויות כמו:

- שימוש בתרשים יר"ל (יודע, רוצה לדעת, למדתי)
- דיון במליאה או בקבוצות קטנות. ניתן להתמקד בשאלות ובנושאים שהועלו על ידי התלמידים עצמם, או בשאלות שנוסחו על ידי המורה
- ניתוח סצנה ספציפית בדיון בכיתה, או כמטלת כתיבה אישית
- התייחסות לאמירות שנאמרו בכיתה לפני הצפייה או לתוצאות הסקר שביצענו לפני הצפייה
- כתיבת בלוג על דמות (דמות מן הסרט או בעלת מסלול חיים דומה) - התייחסות לביוגרפיה, למאבקים, למניעים, להישגים
- ביטוי חוויה אישית בכתיבה, ציור, קליפ או כל דרך אחרת.
- כתיבת טיעונים בעד ו/או נגד. יכלול חקר בעבודה אישית או בקבוצות. ניתן להרחיב פעילות זו להכנת דיבייט כיתתי / שכבתי.

1. שאלות הרחבה

בפיתוח חבילת הלמידה, יש לשלב שאלות וכותרות לדיון. אלה יסייעו למורה שיהיה מעוניין להשתמש בחבילה ויהוו חומר למחשבה, בסיס לדיון, ועוגן התייחסות לכל מטלה או פעילות בכיתה.

2. ציטוטי מפתח

ציטוטי מפתח הם כלי אפקטיבי להבלטת ליבת הסיפור וזיקוק הרעיונות המוצגים בסרט. מומלץ לכלול בחבילת הלמידה ציטוטים מערערים ומעוררים דיון כגון:

- אמירות פרובוקטיביות מפי הדמויות
  - אמירות שמזקקות רעיון או תפיסה של אחת הדמויות
  - סיכום רעיון המושמע על ידי הקול ה'מספר'.
- בציטוטים אלה נוכל להשתמש כבסיס לדיון בכיתה, וכעוגן התייחסות לפעילויות ומטלות.

לשאלות, הערות והארות:

רונית ניצן, יזמית מובילה 050-6979636 ronitnitzan@gmail.com

נתן זקס, מחנך ומורה לגיאוגרפיה 052-8302511 saksnatan500@gmail.com

